

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Jánosi-utca 54. szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Tanítónak egész évre . 2 frt.
" fél évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorágyi-utca 1. szám a. a. könyvnyomdában — Ide intézendők a kiadóhivatali illető előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felzárások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasabos petitsor térfogata 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetés elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetés legezészerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Lelemezések Magyarországon.

Helyesebben államilag létesítendő *gyermek-ápoló és felnevelő intézet*ről lehetne szólni, hogy a cél s a humanus eszme nyíltan megnevezve álljon.

Mióta hazánkban az alkotmány helyre állítottat s a nemzeti szellem oly óriási mértékben hatja át az egész társadalmat: egyeseket és egyesületeket, valamint a kormányokat is mindinkább foglalkoztatja az az eszme, miként lehetne Magyarországon a magyarságot számarányaiban is úgy megerősíteni, hogy e földön lehetetlenség legyen más állammal, mint egy erős magyar állammal még csak ideáljára is.

Tett is már az államkormány az elmúlt két évtized alatt e részben egyet-mást, ért is el sok téren eredményeket: de távol áll nagyon attól, hogy a közegészségügy terén megtette volna azt, a mit az égető szükség parancsolt neki. Tett a társadalom is, és mondhatom, hogy aránylag többet tett magánál az állammal, mert ha a számos jótékony egyesületek megalkotásán s fenntartásán kívül a legutóbbi években létesített köznevelődési egyesületeket tekintem, és tekintem főleg az Erdélyrészi magyar köznevelődési egyesületet; akkor bárki előtt is be kell hogy legyen igazolva fentebbi állításom még akkor is, ha nem következnek e közleményben oly dolgoknak szükség szerű felemlítése, melyek az államhatalom mulasztásait napnál fényesebben igazolják.

Foglalkozom tehát a lelemez-üggyel, melynek e helyen történő megvitatása — *nem tekintve mindnyájunkat érdeklő voltát* — igen is actualis most, midőn a belügyi kormány vezetője felszólította a megyék élén álló főispánokat, hogy mondjanak véleményt a lelemez-üggyel országos rendezéséről. — Minthogy ebben megyénk és székvárosunk érdekelve van, szükség, hogy a helyi sajtóban e kérdés is kellőleg méltányoltassék.

Majdnem minden művelt ember előtt ösmeretes szomorú tény az, hogy Magyarország halálozási arányszáma — egybevetve más országo-

kéval — oly nagy, hogy alig látszik érhetőnek az a fényesnek kürtölt népszámlálási eredmény, melylyel oly annyira szeretnénk dicsőkedni; a magyarázat pedig egyedül abban van, hogy sehol a világon nem születik aránylag oly sok gyermek, mint Magyarországon, de nem is sikad el sehol a világon annyi gyermek gonoszul, mint szintén Magyarországon.

Ha ennek okát keressük, megtaláljuk ezt 1) a 7 éven alóli gyermekek gyógyításának elhanyagolásában; 2) és főleg a dajkaságba kiadott gyermekek elpusztításában.

Valóban annyi gyermek pusztul el honunkban főleg a községek nyomoruságos existenciájú földműves népei közt, egyedül a nemgyógyítás miatt, hogy számát sem lehet tudni, mert statisztikailag majdnem mind abba a rubrikába kerül, melybe a többi orvosilag gyógykezelt elhaltak jutnak.

Szegény embernél nem nagy becsé van a gyermeknek, s ha sok van, hát gyűlöletes teherre válik szemükben; és „kaján szívvel nézik — írja honunk egy lelkes orvosa — a beteg gyermek sinlődését heteken, hónapokon át, aztán a haldokló gyermeket elviszik az orvoshoz s lelküismeretük nyugodt lesz, mert hisz voltak az orvosnál!“

Ime, nyugodt a lelkiismeret, de sőt nem éri őket a törvényszerű büntetés em; *kijátszoták a törvényt*, mely büntetés alatt megparancsolja a 7 éven aluli gyermekek gyógykezelését.

Van tehát üdv s törvény, büntetés is van szabva, csak hogy *végrehajta nincs*.

E nélkül pedig a törvény nem törvény, hanem írott malaszt. A végrehajtás hiányának oka az egész közegészségügyi közigazgatásunk szervezetlen volta, az orvosok számának elégtelensége, s ennek folytán elégtelen gondoskodás a községek lakosairól. Mindezek pedig csak egy helyesen megalkotott közigazgatási reform által lehet segítve.

Nem időzöm azonban tovább e pontnál, hanem áttérek a nálunk dajkaságba adott gyerme-

kek viszonyainak rövid megvilágítására, melylyel egyúttal a lelemez-ügy rendezésének égető szükség voltát is igyekszem felmutatni.

A lelemez-ügy rendezetlen volta hazánkban oka annak, hogy oly nagy a gyermekhalandóság közöttünk; az elmúlt évtizedben — 1887-ben — nyert statisztikai adatok szerint a béllhurutban elhaltak száma 273,780 volt egy év alatt; — borzasztó nagy szám! Statisztikailag összehasonlítván %-os arányban országunkat más államokkal, úgy áll a viszony, hogy míg Ausztriában az összes évi elhaltaknak 4.50 %-át, Poroszországban pedig 1.73 %-át, addig Magyarországon 7.33 %-át teszi ki a béllhurutban elhaltak.

Ha pedig tudjuk, hogy a dajkaságban elhaltak valamennyije a béllhurut rubrikájában van elszámolva, akkor ha csak az Ausztriával szemben fenálló különbséget vesszük is felszámításunk alapjául, akkor 13,580 olyan elhalt forog fenn évenként, kiket mind meg lehetett volna menteni a hazának.*)

De hisz államunk eddig is áldozott a dajkaságba adott gyermekek életéért, hiszen a belügyi miniszterium költségvetésében a nevezett évben is 75,000 frt lett ily czímen felvéve, s az ki is fizetett?! Igen, fizeti Magyarország ezen összeget, *legnagyobb részt külföldi lelemez-házaknak*, azon hazánkból odavándorolt asszony-személyek gyermekeiért, kiket ezen követeléseket behajtani nem volt lehetséges; és neveltetnek ezen drága pénzen hasznos honpolgárok *Ausztria és Németország számára!*

Van pedig Magyarországon gondoskodva törvényileg is a dajkaságra kerülő gyermekekről; hiszen ott van megírva az 1876-iki közegészségügyi törvény 24—25. §-ában, hogy a dajkaságba adott gyermekek hatósági felügyelet alá helyeztetnek, illetve, hogy az ilyen gyermekek gondozása hatósági és szak szerű ellenőrzés alatt áll! Meg van itt is tehát a jó törvény, de nincs ez sem végrehajta, s be kell vallanom, hogy a mai

*) Oláh Gyula dr., Magyarország közegészségügyi viszonyairól.

TÁRCZA.

Böles a világ...

Böles a világ, igen, valóban böles,
Jó és igaz, jósága végtelen,
Nincs itt gonosz, nincs itt esaló, hazug,
Nincs vakmerő, zsarnok vagy szentelen.

Böles a világ, igen, valóban böles,
Mi név! mi nagyszerű! mi hangzatos!
A milliárdok milliárdja közt,
A féltékeny: lángszű, okos.

A esörgő sipka, diszes korona
Magasra, polezra jutni a ki bír:
Bár önmagát árulja, kürtöli,
Dicsőhimmussal köszönti őt a hir.

Fejére myrtusz-koszoru borul,
Míg hódolói tapsoló keze,
Zöld ágakat tördelve nyomdokán
Útját virággal hinti szórja be.

Böles a világ, igen, valóban böles,
Böleségét századok hirdetik,
Hol egyesülve nagyság és erő,
Nagy alkotások tarják, éltetik.

Nagy alkotások, megdönthetetlenek,
Miket le nem ront: kor, csapás, idő.
Rombolva szálljon bár felettök át,
Jövőt temessen új meg új jövő.

Böles a világ; ah! mégis mi esodás,
Engem a világ bölesége bánt.
Valami titkos, benső fájdalom
Éget, emészt, emésztő tűz gyanánt.

Valami lázas izgalom fog el,
Sötét borongó néma sejtelen,
A böleségbe fél örületet,
A fénybe homályt, bukást lát szemem.

Bűnt, szennyet, átkot, századok kódén
Túl óriási sirt, mi eltemet.
Egész világot; — és e látomány
Vérig sebez, marja lelkemet.

Fut a világ, örült rohamba fut
Sirja felé, — oh a mély sir falán
Nem hat le napfény, a siréj örök...
— Ah! vagy mindezt csak én látom talán?!

Lelkem álmodja bús óráiban,
Míg egy szelíd benső hang sügva mond:
Bohó ki rémképekkel álmodom...
Böles a világ, csak én vagyok bolond.
Borsody Béla.

Vilmos császár, mint tanuló.

Irta: Tábori Róbert.

Régi magyar krónikában van följegyezve az a nevezetes eset, hogy IV. László király hoptesterét, Guthy András urat, fölségsértés miatt kerékbe törték, mivel a magister ur egy jó sort vert növendékén. A vástott erkölcsű discipulus (mi már csak kimondjuk az igazat, mert nem kell attól tartanunk, hogy a hatszáz és néhány év múlva „nota infidelitas“-t akasztanak nyakunkba) fölhasználta mestere délutáni álmát arra, hogy csillagot rugasson vele; a mely művelet már akkor is kedvenc foglalkozása volt a lürköknak, és abban áll, hogy az alvó embernek meztelen talpára papírsillagot ragasztanak és meggyújtják. Szegény Guthy nagyon esiklandós természetű volt, azonfelül kissé hirtelen haragu; megfedkezett tehát arról, hogy növendékét előtte való nap, éppen tizenkettedik születésnapján, koronázták meg a magyarok királyának és adtak mellé két apródot is, azzal a czélzattal,

hogy az ő bőrük bánja meg, ha a király rossz fát tesz a tüze — mert a felség bőre ezentul szent és sérthetetlen lesz. Hiába védekezett Guthy András olyan módon, hogy ő sem fejbe nem kölintotta a királyt (tekintettel a koronára), sem hátba nem verte (tekintettel a palástra), sem vállait nem érintette (a szent olajra gondolva), de még a tenyerén sem billentyűzött pálezával (a jogar miatt), hanem olyan helyen applikálta a büntetést, a melynek a koronázáshoz és az ezzel együtt járó királyi méltóságához nincs köze; hiába könyörgött maga a gyermekkirály nevelője életéért (olyan kitűnő „pintyökét“ szüles Magyarországon nem tudott második ember készíteni), Guthy András uramon végrehajtották irgalom nélkül a halálos szenteneziát.

... Hogy miért mondjuk el ezt a históriát akkor, midőn a mostani német császár tanulóveivől megemlékszünk? Mert kiviláglik belőle, hogy minden időben veszedelmes feladatra vállalkozott az, aki fejedelmi sarjakat vezetett be a tudományok szentélyébe (Aristoteles is életével lakott azért, hogy Nagy Sándort kiképezte). Hiába, az oroszlan szelidség koczakázzal jár, s eljön előbb-utóbb az a pillanat, mikor a nemes vad ereje és hatalma tudatára ébred: ilyenkor az első, akin e természeti adományokat practizálja, az idomító.

Ha nagyon kutatók az ellenszenv forrását, mely a német császár és Bismarck herceg közt, létezik, vissza kellene menni előbbinek egészen gyermekkoráig Bismarck, ha nem is oktatta az ifjú Vilmost semmiféle tudományban, egy időben erősen felügyelt tanulmányaira. Történt pedig ez az apa, a későbbi Frigyes császár akaratára ellenére és a nagypapa, I. Vilmos császár meghagyásából. A trónörökös polgári szellemben óhajtott volna nevelni és oktatni fiát; teljesen egyetértett vele ebben neje, aki angol nő létére jól tudta fölfogni a hazajabeli nevelési rendszer minden előnyeit, de Bismarck annyira befolyásolta az agg Vilmos császár, hogy a szülők akaratára nem érvényesülhetett. A gyermek számára ő maga szemelte ki a nevelőt, egy hadseregbeli kapitány személyében. Megbeszélte vele a nevelési rendszer minden egyes pontozatát és a fölly az volt, hogy a szellemileg

közigazgatási rendszer és a már említett közigazgatási-közegészségügyi viszonyok mellett, még ha a hatósági személy — ki erre rendelve van — nyerhetne is időt és módot az ellenőrzés megtételére, nem lehetséges ez a közegészségügyi szakközvegeknek, az orvosoknak hiánya miatt. Mert hogy ez kivihető legyen, minden nagyobb községnek saját orvossal kellene bírnia, s egy csoportba 4—5 kisközségnél többet beosztani nem volna megengedhető.

Ha tekintjük csupán kisebb vidéki városainkat, számtalan gyermek pusztul el ezekben s az ezekkel szomszédos községekben, kik tisztán és világosan csak is a nemápolás és nem táplálásnak lettek áldozatai és az u. n. „angyalcsinálás“ mestersége ép úgy divik a saját városkánkban, mint bármely más hazai városokban.

De nemesak a törvénytelen gyermekek lesznek ezen bűnös mesterség áldozataivá „légy módjára hullanak el nálunk a gyermekek a felügyelet nélküli családok körében is.“

A lelenczügy rendezésével tehát meg lennének szüntetve e hajmeresztő állapotok: a dajkaságába kerülő gyermekek szorgos és becsületes gondviselés alá kerülnének, mert maga az állam vállalná el a garantiát a dajkaságba beadott gyermekek életeért, és biztosra lehet venni, hogy ezután még sokkal több gyermek kerülne dajkaságba, mert sok törvényes szülő is beadatná oda, ki otthon a nyomor miatt jó ápolást nem talál; mert „mindig több erkölcsi alapot lát az ember azon anyában, ki egy jól szervezett állami lelenczintézetre bizza gyermekét, mint az, a melyik gondatlansága folytán saját édes anyai kezén hagyja elpusztulni gyermekét.“

Vegyük tehát át a jó példát; utánozzák — annyira utánozni szerető államférfiaink — e részben a szomszéd államokat, s mentünk meg a hazának eddig annyira elhanyagolt sok emberéletet, mert ezen kérdés annyira belényul a nemzet szívébe, hogy szinte létele forog kockán. Ha az állam komolyan kezd a műhöz, számíthat a társadalomnak is lelkes támogatására, és állami lételünk második ezer évének bátran mehetünk aztán elébe. Szíveleljék meg tehát e szerény sorokat sorsunk intézői. Videant consules!

Dr. Zehery István.

Nagyrócei dolgok.

Az ismeretes nagyrócei viszálykodásra vonatkozólag Stefancsik Károly polgármester úrtól a következő levelet vettük:

Tek. Szerkesztőség!

Beesés lapjának két utolsó számában névtelen cikkekől heves támadások jelentek meg a rócei állítólagosan hazafiatal irányban hanyatló közélet (városi kormányzás) és különösen személyem, mint a város ez idő szerinti polgármestere ellen.

Mint hogy a cikkek névtelenül jelentek meg, nem akartam azok tartalmával részletesen foglalkozni, mert feltettem e lapok higgadtan gondolkodó közönségéről, hogy bizonyára kevés hitelt fog az oly közlemények állításainak adni, melyek igazságát azok írója nevének aláírásával nem meri megerősíteni.

De minthogy a „Gömör-Kishont“ legutóbbi számában a nyilatkozatomat bevezető szerkesztői észrevételekből

kissé hátramaradt, testileg is gyenge gyermeket vas-szigorral kell vezetni a kötelesség útjára. Télen úgy mint nyáron félhatkor ragadták ki ágyából; a fölkelést követően egy órai ajtózkodás, aztán katonai gyakorlat két órán keresztül; rövid reggeli és negyedórai pihenés, utána mindjárt lezetanulás tizenegyig, nyomban rá sétalovaglás ebédig és délután — ugyez az órarend. A mi nevelő bánásmódját illeti, meg volt neki hagyva, hogy egy tükintse növedékét, mintha ujonczsal állna szemben.

Megmondom azonnal azt is, mi lett később a nevelőből. A napokban olvastam róla a berlini lapokban, még pedig a törvénytörési rovatban. A kapitány ur, mintán később kipottyan a fejedelmi neveléségből, visszament a hadsereghez, és az 1870-iki háború folyamán támadt első „félreértése“ a tréfát nem értő katonai törvényvel. Rajtakapták, mikor saját kezére üzent háborút egy ékszerésznek, és jó szakmánynak nézte ékszerkészletét. Elbocsátották a hadsereg kötelekéből és ha jól tudom, néhány havi várfogságra is ítélték, de a büntetést nem állotta ki, mert a császár elengedte neki, Bismarck közbenjárására. Kevésbé elnéző volt az exkapitány urral szemben a hetvenes évek közepén az angol bíróság, amely hamis váltók kibocsátása miatt, néhány évi fegyházra ítélte. Ezután pedig, hol letűnt a társadalom mélyébe, hol ismét feltűnt olyan környezetben, mely a legmélyebb sütyedést jelezte. Most is berlini börtön a lakása, s nem valószínű, hogy egykori tanítványa megakasztja az ő kedvéért a törvénykezés rendes menetét.

Mert a kapitány ur nevelési minőségben brutális volt, akár csak egy káplár, a ki rekrutát nevel a hagyományos eszközökkel. A gyermek-herceg nem hogy haladást mutatott volna az ő keze alatt, de konok lett, makacs és roppantul ingerlékeny. A szülők előbb megkísérelték, nem lehetne-e békés uton „a rendszert“ megváltoztatását kieszközölni, s mikor ez nem sikerült, Frigyes Vilmos kereken kijelentette, hogy ez a fiú nem csupán leendő trónörökös, hanem egyszerűen mind az ő gyermeke, akivel nem enged tovább kísérletezni. Az anyja még tovább ment: egyszerűen becsukta az ajtót a ráérő-
... ámbár, kur-

azt olvastam ki, hogy Nagy-Röcze előjáróságának és polgárságának magyar hazafias jó hite, neve és értelete nemesak a most megjelent cikkek, hanem alattomos suttogások által úgy a t. Szerkesztőség, mint megyénk székvárosának közönsége előtt is hamis megvilágításban és rosszakaratulag van lefestve; legfőképpen kincsünk, jó hírünk, nevünk megvédése és a rágalmal által terjesztett homály eloszlatása céljából, szabad legyen a következő nyilatkozatokat tennem:

1. Midőn a polgármesteri széket ezelőtt 9 évvel elfoglaltam, azon erős elhatározással tettem azt, hogy összes hivatalos működéseimben szülővárosom és szeretett magyar hazám érdekeit, üdvét fogom szemem előtt tartani. E célból az összes városi ügy- és gazdasági kezelésben fokozatosan meghonosítottam a magyar nyelv használatát, s ma minden gyanúsítást visszautasítván, főemelt fővel jelenthetem a Nagyrócze városa viszonyai iránt érdeklődő összes hazafias közönségnek, hogy már évek óta az összes ügykezelés városunkban magyar nyelven vezetettik, holott azelőtt a magyar nyelvnek a városházán olyan szerepe volt, hogy pl. 1876-ban a magyar polgári iskolához megválasztott első iskolaszék mandátumát tót nyelven szerkesztett jknyvi határozatban kapta. Természetes, hogy polgármesteri működésem megkezdésig a város jknyvei nagy részben tót nyelven vezettek, a számadások (pro domo) tisztán tótul, s a polgármesteri előterjesztések legnagyobb részben szintén tótul, valamint a közgyűlések megnyitási és berekesztései is.

2. De nemesak mint fizetett hivatalos személy, hanem mint a helybeli ev. egyház felügyelője is iparkodtam, hazám iránti kötelességeimnek ott, a hol az legsikeresebben lehetséges, az ifjúság nevelésének irányításával eleget tenni. Nem szoktam ugyan oly dolgokkal, melyek teljesítését kötelességemnek ismerem, dícselkedni, de még talán legelfogultabb támadóm is be fogja ismerni, hogy ha én lelkemből nem akarom, abban az esetben azon — a magyar nyelv széleskörű és intenzív terjesztésére oly végtelenül fontos ev. egyháztanácsi és közgyűlési határozatból, hogy t. i. a helybeli ev. népisk. tanulói, a helybeli polgári iskolába kötelezőleg átlépjének, — nem lett volna semmi.

3. Befolyásom folytán a helybeli ev. néptanítók által vezetett alsófokú ipariskola már évek óta szintén tisztán magyar tananyelvűvé lett.

4. Hogy az ev. népiskola még fentartott osztályaiban a magyar nyelvnek évről-évre belterjesebb tanítására kiváló súlyt fektetek és hogy a magyar nyelv tanításának és tanulásának fontosságát minden vizsga alkalmával felügyelői felszólalásaim tárgyává teszem, ezt polgári becsületzavarral megerősítem. De minthogy a legnehezebben védhető oldalról és a legsértőbb módonban vagyok megtámadva, polgári és hazafiatal becsületeim, jó hírnevem visszaállítására, ezennel ünnepélyesen felkérem a volt és a jelenlegi egyházi dekanus urakat, valamint a gömöri egyházmegyének főtiszt. főesperesét, nagyt. Terray Gyula urat, nemkülönben a nsgos kir. tanfelügyelő urat azon lapokban megtámadtattam, nyilatkozni, vajjon látogatásuk alkalmával a nagyrócei ev. iskolákban a magyar nyelv tanításánál fejlődést vagy pedig visszaesést tapasztaltak-e?

5. Tagadhatlan tény, hogy Nagy-Röczén a magyar nyelvnek, magyar kulturának leghivatottabb és legtermészetesebb tényezője a polgári és közepkereskedelmi iskola. Ha a tényt igaznak vesszük, az én hazafias értelem fokmérőjénél szintén elfogadható, vajjon miként támogattam azt fejlődésében. Mert ha hazafiatal, gyanas érzelmű vagyok, legalább is közönyös lettem volna a magyar művelődésnek ily fontos faktora iránt. De minthogy egész polgármesteri működésemmek egyik sarkpontja volt, hogy ez az iskola a város leghathatósabb anyagi és erkölcsi támogatásával virágzóvá fejlődjék, és a magyarosodás hasznos tényezője legyen, felhívom ezen intézetek igazgatóját, tek. Röczey István urat, nyilatkozattételre, vajjon hivataloskodásom egész ideje alatt nem törekedtem-e minden a köző előmozdítását célzó kéréseit teljesíteni és ekként őt és a tanári kart magasztos hivatásuk teljesítésében, minden erőmből támogatni. Es végül:

6. Vajjon a magyar óvoda létesítéséből és az évről-évre fokozódó közégi segélyezéséből és a közművelődési kör legutóbbi nyilvános gyűlésében tett azon nyilatkozata-

tán szokott azokkal elbánni, a kik akaratával ellenkeztek, itt még sem merte a dolgot a végtelékig vinni, s kijelentette, hogy nem bánja már most, akár mint „puhitják el“ ezental a leendő trónörökösöt.

Boldog idő következett ezental a gyermekekre. Az anyai szeretet vette át az oktatást és a nevelést. Viktória császárné ma is azon nők közé tartozik, akik meghazudtolják a közmondást a nők gyöngeségéről és alárendeltségéről. Mélyre ható esze, mely igazi jószággal párosul, rajongása a művészetért, melynek azonban a gyakorlati gondolkodás szab megfelelő határt, valóban méltóvá tették arra, hogy olyan genialis férfiu neje legyen, mint a milyen férje volt. Nem csupán katonát akart fiából nevelni, hanem első sorban polgárt. Nem volt elfogulva fia iránt, tudta azt, hogy fizikuma a lassu fejlesztést igényli, de bizonyos volt arról is, hogy éppen csakis a kellő kimélet ébresztheti gyermekeben a tudományok szeretetét és teheti jóvá azt, amit a „káplárpálca-szisztéma“ elrontott. S nem is tévedt számításában, mert alig egy év lefolyása alatt az ifju Vilmos nemesak utólrta a korabeli gyermekeket, hanem egyes tanulmányi ágakban, melyek iránt előszeretettel érzett (nevezetesen a földrajzban és történelemben), tul is tett rajtuk.

Nagy meglepetéssel fogadták egy napon Berlin városa, de különösen az udvari körök, azt a hirt, hogy a leendő trónörökös, öcsésével együtt, az új tanévvel kezdve, rendes látogatója lesz a Friedrich-Wilhelmstädti gimnáziumnak. Ez a legrégebb berlini középiskolák egyike, nevezetes arról, hogy a legnagyobb német bölcsészek egyike, Fichte, itt hirdette először a káthédraól a humanus irányt az oktatásban. Egyszerű udvari fogat hozta el naponta a két fejedelmi vért a tanintézetbe, a hol megmaradtak az előadás végeig, melynek befejezte után, mikor szép idő volt, gyalog mentek haza. Magában az osztályban nem részesültek semmi kiváltságban: ha későn jöttek, be lettek írva az osztálykönyvbe, az iskolatársakkal fentartották a jó viszonyt, részt retek néha játékaikban is, és ilyen alkalommal történt egy ízben, hogy a mostani császár megdobta egyik tanulótsára a labdával úgy, hogy bal arca egészen

tomból, hogy a város hajlandó ezen óvodát teljesen is átvenni, ebből is hazafiatalságomra akarnak talán következtetni (?); vagy talán abból, hogy ugyanazon alkalommal elnökileg enunciatotott, miszerint nekem elismerés szavazandó, mint tevékeny taggyűjtőnek!

És ha már a mosakodásban vagyunk, szabad legyen a Nagy-Röcze társadalma politikai arculatának kiszinezéséhez még egy adattal járulnom.

Nagy-Röcze törzslakossága egyszerű, becsületes polgárokból áll Ok iparral és földműveléssel, de politikával minél kevesebbet foglalkoznak; de azért egytől-egyig mindnyájan jó hazafiak. Hogy a magyarosodás körükben miként folyik, azt fentebb talán sikerült már kimutatnom.

Azok az alarmhírek pedig, melyek a panszlavizmus terjedéséről legutóbb e lapok hasábjain elhangzottak, ezental a legnagyobb óvatossággal fogadandók, mert oly egyéneknek a mártyr kiáltásai, kik számítván a magyar községek könnyenlivőségére, nem létezö ellenség ellen harosög harczi kiáltásokat hallatnak, hogy azután a távolról szemlélő előtt mint a nemzeti ügy folkent apostolai tűndökölhessenek.

Hazafiatal tisztelettel lévén

Nagy-Röczén, 1892. július hó 10-én.

Stefancsik Károly,

Nagy-Röcze r. t. város polgármestere.

E levélhez — melyet különben vártunk Nagyrócze r. t. város érdemes polgármesterétől. — van egy kevés megjegyzésünk. Nevezetesen az, hogy cikkeink alól nem azért maradnak el a szerzők névalírásai, mintha az illetők nem mernének véleményükért felelősséget vállalni, hanem a névtelen cikkezésnek oly zsurnalisztikai előnyei vannak, melyeket az egész világ hírlap-irodalma régen méltányolt, annyira, hogy például az első világplapban a „Times“-ben egyáltalán soha sem szokták egyetlen cikk szerzőjének a nevét sem kiírni, nem pedig, mert minden közlemény jelentőségét megadja az, hogy felelős szerkesztő palladiuma alatt jelennek meg, ki egyuttal első sorban szerzőnek is tekintetik mindaddig, míg felelősségre vonás esetében a valószínű szerzőt a felelős szerkesztő — ha úgy tetszik — megnevezi.

Továbbá: mi sem nem támadtuk, sem nem sértettük Nagyrócze város polgármesterét. Az ott felmerült viszályok felől — most is tiszteletre méltónak ismert — forrásból oly információt nyertünk, mely szerint — mint ezt ki is fejeztük — kívánatosnak tartottuk, hogy Stefancsik Károly ur a nagyrócei társadalmi közszellem hazafiaságáról a közvélemény előtt lehetőleg megnyugtató nyilatkozatot tegyen.

S azt hisszük, hogy a polgármester ur fenti nyilatkozata hazafias tartalmánál fogva meg fogja nyugtatni az aggódo közvéleményt s esetleg kiegészítve s hiva kozott vezéregyéniségek tanuskodásával, a fennforgó félreértéseket teljesen elfogja oszlatni.

Miután pedig nekünk egyedüli ezental az esetenél is csak a közügy önzetlen szolgálata volt: midőn elismeréssel adozunk a Stefancsik Károly ur erkölcsi bátorságának, melylyel hazafiatal önérzetét és multját a közvélemény ítélőszéke elé állítja: meg vagyunk róla győződve, hogy provokáciánk folytán sem bennünket nem ért kár, sem Stefancsik urnak nem ártotunk, de ben hasznára voltunk a magyar nemzeti ügynek, midőn egy talán még kissé ma is homályos un látszó ügy megvilágítását elősegíteni igyekeztünk.

földagadt. Még a mulasztásokat is orvosi bizonyítvánnyal kellett igazolni — így akarták a trónörökös és neje. Vilmos herceg szorgalmasan tanult és jó viseletet tanusított Egyáltalában rohamosan fejlődtek ki lényének szeretetreméltó vonásai, miután megszabadult a Bismarck által ráerőszakolt nevelőtől és nevelési rendszertől. Hanem voltak már akkor is néha olyan arisztokrata-szerű allurjei. Egyik volt tanulótsára, egy akkori előkelő berlini gyárosnak a fia, aki most magas rangot foglal el a hadseregben, beszélt el, hogy történeti előadás közben erőt vett az ifju hercegen egyszer a gyermekes csintalanosság s ahelyett, hogy a tanárra figyelt volna, eseresz-nyemagokkal lövöldözött ezébla. A tanár túrte egy ideig, aztán hirtelen megszólalt: „Mikor én a Hohenzollern-ház egyik legnagyobb alakjáról, a nagy választó fejedelemlről praelegálok, elvártam volna, hogy e magas háznak sarja ide figyel, és nem leli kedvét gyermekeségekben.“ Talán a váratlan megszólítás okozta, vagy a sértett hiuság tört ki belőle, a fiatal herceg fölállott és büszkén odaszólt: „En pedig elvártam volna Öntől, hogy több respektussal lesz e ház sarja iránt!“ A tanár elgondolkozott egy pillanatig, azután rezgő hangon válaszolt: „Ugy tudom, hogy e teremben az első, ami iránt tiszteletet kell tanusítani a tudomány.“

... Az a veszély, melyről fentebb szólottunk, itt is bekövetkezett. A megleckezett tanár nemsokára tapasztalta azt, amit Guthy András uram, IV. László hpmestere, hogy t. i. az oroszlan-idomítás minden körülmények közt veszedelmes foglalkozás marad. Athelyezték más intézethez. Mert a mostani császár már akkor is tudta, mi dukál neki, és emlékezete olyan volt már abban az időben is, hogy sohasem felejtett el olyan szót, mely bántólag hatott rá... Talán Bismarck herceg is a kitünő császári memoriának lett áldozata? Annyi bizonyos, hogy a Bismarck által kiszemelt egykori nevelő, ama bizonyos kapitány, mikor sülyedésének örvényéből egy ízben föl mert tekinteni hajdani tanítványa-hoz és kegyelmi uton épvényt kért tőle, azt a rideg visszautasító választ kapta:

— Nem ismerem ezt az urat, de jól emlékszem rá

Helybeli hírek.

Kinevezés. Ő felsége a király *Hányi Győző* kassai kir. alügyész a rimaszombati kir. törvényszékhez kir. ügyészre nevezte ki.

× **Előkelő vendégek** tartózkodtak néhány napig városunkban. Székács Ferencné, a Curia egyik érdemes tanácselnökének neje, gyermekeivel együtt látogatába jött fiához, ki a helybeli tüzerütőosztály önkéntesei közé van beosztva. Itt tartózkodásukat kellemessé tette a Rosenauer alezredes szeretetreméltó családja, melylyel az esteket vidám kedélyeskedés között együtt töltötték.

× **Szep temetés** volt f. hó 7-én a helybeli köz-kórházból. Ekkor helyezték örök nyugalomra a váratlanul elhunyt Gangl Ludmillát, a paulai Szent Vinczéről nevezett irgalmas rend egyik tagját, kinek haláláról a punk mult számában már megemlékeztünk, s ki a helybeli kórháznál évek óta páratlan lelkiismeretességgel teljesítette nemes hivatását és társnői, főnökei s a betegek rokonszenvét és szeretetét teljes mértékben bírta. Temetésén nagyszámú közönség jelent meg, ott volt a kórházi személyzet is testületileg. A temetési szertartást Mészáros Bálint plebánus nagy segédlettel végezte, s a koszorúk tömegével fedett koporsót megható — keserves zokogással állták körül az elhunyt szerető társnői, kik egész életüket a legmagasztosabb hivatás betöltésére: a szenvedő emberiség javára és vigasztalására szentelik. Nyugodjék esendesen a neki idegen hantok alatt!

× **A rimaszombati izraelita hitközség** új választmánya folyó hó 10-én Weisz Károly elnökle mellett gyűlést tartott a templomban. A kivetelt kultuszadó elleni felszólamlások és ezek tárgyalása volt napirendre kitűzve, s még e csekély tárgysorozat kimerítése is oly nagyfokú izgalom között történt, hogy egyesek ingerült fellépése miatt a higgadt tárgyalás csaknem lehetetlenné vált. Különben regisztráljuk, hogy a reklamációk megtörténtek, s most — mint értesülünk — a választmány és a hitközség több tagja között mozgalom indult meg az iránt, hogy a közgyűlésen megejtett választás részben megsemmisítessék s új választmányi tagok választása céljából új közgyűlés hívassék egybe.

× **Az utolsó vasuti baleset** alkalmával szerencsétlenül járt kis fiú Vitárius Sándor — mint értesülünk — a helybeli köz-kórházban egészen jól érzi magát. — Valóságos ritka esoda az, ami azzal a kis fiúval történt. A vonat mozdonyának hengerfedője elütötte úgy, hogy fejének jobb fele lelapult, a szeme teljesen elroncsolódott, koponyacsontján és bal kulacsontján törést szenvedett, s homloka közepén egy hosszú, esontig hatoló zúzott sebből pataként ömlött a vér. Mindezek mellett még kisebb foku agyrázkódást és nyakán több sérülést szenvedett. Csaknem 3—4 napig teljesen eszméletlenül feködt; ez alatt a már bevarrott zúzott sebek szépen összeforrtak. Néhány nap múlva eszmélni kezdett, s most már eszik, iszik, jár-kei a fiúcska s úgy látszik egészen rendbe jön. Jobb szemét ugyan soha nem használhatja, s bal karja kis fokban hűdött, mégis áldhatja a gondviselést és az odaadásteljes ápolást, mely visszaadta őt az életnek.

× **Láborozás a szabadban.** A helybeli tüzerütőosztály f. hó 9-én szombaton reggel egész napig tartó gyakorlatra vonult ki a Szabadka mellett levő nagy gyakorlóterre. Itt aztán valóságos táborozással, lövöldözéssel foglalkoztak délig, mikor is a tisztikar, meg a legénység is jó ebédhez ültek, mely a szabadban készült. Estefelé hangos kürtszóval vonultak be a sok farsáng daczára megannyian kitűnő condícióban, s ugyancsak sok nézője akart a szokatlan időben bevonnul derék harcziaknak.

Adomány a Tompa-szoborra. Egy rimaszécsi jókedvű társaság — Csorba Kálmán utján — a helybeli Tompa-szoborra 6 f. 20 krt küldött. Ez összeghez két hazafias nógádi segédlelkész — Szilbert Lajos és Stubbendek József személyenként 2 f. 50 krral, együtt 5 f. 40 krral járult. Ez összeget átszolgáltattuk a Tompa-szobor pénztárába, a nemes adakozóknak szives köszönetünket nyilvánítván.

Kepviselőtestületi közgyűlés. A meglehetősen sovány tárgysorozat elintézésére a város alyai sem jelentek meg e hó 13-án oly számmal, hogy a határozatok egyes fontosabb esetekben közmegnyugvást keltsenek. Pedig ott volt a programban, a tengeri kigyó is; a Sámárjay-féle ház megvétele. Ez úgy a tagok előtt is kezd már egy kissé unottá válni. Először érdekltséget keltett, aztán a vita folyama alatt ingerültté váltott, később elmergesedett s most már lassanként minden érdekét kezd elvesztetni. Le is vették a napi rendről, s elhatározták, hogy a 15 nap múlva tartandó közgyűlésen a megjelent tagok számára való tekintet nélkül végérvényesen fognak határozni. E helyett Szontagh Károly számvevőnek adtak háromheti szabadságot — s elfogadták azt a szerződést, melyet a város Schweitzer Dávid vásárbérlővel kötött a bérlet meghosszabbítása s egy hidmérleg felállítása tárgyában. E szerződés egyes pontjai lényegileg megegyeznek a közgyűlésnek korábbi határozataival, s a teljesen formulázott s aláírt szerződés jóváhagyás végett a vármegyéhez fog felterjesztetni. Egy kis felszólalásra adott alkalmat a szerződés azon pontja, mely a városi állatorvosnak a hidmérleg körüli működését díjtalanul állapítja meg; az állatorvos a maga szempontjából ezt méltánytalannak tartotta, mert magánosokkal szemben díjtalan vizsgálatot tenni nem köteles, azért e pont megváltoztatását kérte. A dolgon azonban változtatni nem lehetett, mert a szerződés aláírt, minek folytán a képviselőtestület határozata az állatorvos működésére vonatkozólag érvényben marad. Ez ügygyel kapcsolatban felszínre került a kiskút környékének rendezése is. Pár évvel előbb a kút jókarba állítására a város már elköltött 150 frtot, anélkül azonban, hogy ez összeg árán a kutat teljesen helyre állították volna.

Pedig a város lakosságának egyrésze nemcsak a kút vizét használja, hanem szeretné valamelyes mértékben üdülő helylyé is alakítani, azért Bak-say István indítványozta, hogy a kiskút környéke befásíttassék. A polgármester kijelentette, hogy a legközelebbi tanácsülésben az indítványt tárgyalásra bocsátja.

Uj tanszék főgymnasiumunkban. Az új közpiskolai tanterv nehéz gondot adott a helybeli főgymnasium fenntartó testületének. A bifurkáció folytán jelentékeny óraszaporulat állott be, minek következtében egy új tanári szék felállítása jóformán elkerülhetlen. — Az intézet jövedelméből az új tanszék költségei nem fedezhetők, minek folytán az államsegély felmérése tárgyában az igazgatóság már jó előre erős actiót folytatott. Ide s tova itt az ideje, hogy a pályázat kihirdetessék, de az államsegélyről pozitív adat még nem érkezett, miután a jövő évi költségvetés összeállításán a közokt. miniszteriumban most dolgoznak. Mindemellett a kényszerítő szükség megköveteli az új tanszék felállítását s ezért biztosra vehető, hogy már szeptemberben tanári testületünk egy taggal szaporodni fog.

Magán szini előadás. *Angos* László ismert jövevű jellemző és recitator, ki az ország minden részére kiterjedő nagy körutat tesz, városunkba érkezett s szombaton este a „Három Rózsa“ nagy termében előadást tart. Nem csupán az előadó országos neve engedi remélnünk, hogy ez estén díszes és nagy közönség ad találkozt egymásnak, hanem a változatos műsor is bizonyára vonzani fogja városunk előkelőségét.

O A rimaszombati általános ipartestületi táncmulatsága f. hó 10-én a városi Széchenyi kertben a legszébb sikerrel folyt le, mit mutat az is, hogy a tiszta jövedelem, — mint ezt lapunk más helyén közöljük. — 120 f. volt. A mulatságon a helybeli iparos osztály színe-java vett részt; folyt a mulatság széles jövedelvel, emelkedett hangulattal éjjeli 11 óráig. Az anyagi haszon, a testület alapítókéjének gyarapítására adatott át.

A rimaszombati e. prot. főgymnasium 39-ik értesítője az 1891—92-ik tanévről, közli Bodor István igazgató. A tanintézet fokozatos fejlődéséről lapunkban gyakrabban emlékeztünk meg, a nyilvánosság előtt méltatva azon törekvéseket, melyek egy szellemi, mint anyagi felvirágzását célozzák. A legsúlyosabb anyagi gondokkal küzdő fenntartótestület s a legerősebb szellemi munkával megterhelte tanító személyzet feladatának teljes magaslátán állva, a legszebb eredménnyel működött a lefolyt iskolai évben is s a kezünk közt lévő értesítő bizonyoságot ad az intézet életrealóságáról. Az 56 oldalra terjedő füzet teljes képét nyújtja az isk. év történetének; az eddigi szokástól eltérőleg bevezetésül nem kizárólag értekezést, e helyet meleg szavakban emlékezik meg az új választmány két kiváló tagjának elhunytáról, Dapsy Vilmosról és Dr. Marikovszky Gusztávról. A két jeles férfi működését annak idején lapunk is teljes mértékben méltányolta. Az iskolai építkezések ez évben nyertek befejezést. Azok, a kik ez előtt 8—10 évvel voltak az intézet növendékei ma már alig ismernek meg azt az épületet, melyben első oktatásukat nyerték. Ez óta épült ki az új szárnyépület, a díszes tornaacsarnok, kibővült az udvar, eltávolították a ronda melléképületek s ma már a tanuló ifjúságnak egy teljesen berendezett s a paedagogiai követelményeknek megfelelő otthona van. Es mindez 21 ezer f. r. t. költséggel a fenntartó testületnek. E külső eredményt csakis az által érthette el, hogy az áldozatkészség az intézet iránt fokozott nagyobb mértékben nyilvánul; így az alapító gyarapítására néhai Miks Ferencné és az unjantalkölygi üveggyár adtak nagyobb összegeket; a folyó kiadások fedezésére Dapsy József megyei főpénztárnok, atyja példáját követve, évi 300 f. r. t. ajánlott föl. Kisebb-nagyobb összegekkel szerepelnek egyesek, pénzintézetek, úgy hogy különböző címeken tanintézeti célokra 5000 f. r. t. felüli összeg folyt be az iskolai pénztárba. Tanulók segélyezésére 2390 f. r. t. jutott. A tanári kar 15 személyből áll, kiknek tulajdoni része 20—22 órával van megterhelve. Beiratkozott 284 tanuló, vizsgálatot tett 269. Ág. ev. 97, ev. ref. 77, r. kath. 65, görög kath. 1, izr. 44. Minden tárgyból jeles 9, jó 54, elégséges 134, egyből bukott 40, kettőből 32, tehát míg a jelesek alig közelítik meg a 3%-ot, a bukottak az összes létszámmal majdnem 11%-át teszik, a mi az intézet lelkiismeretes szigorúságáról tanuskodik. Az intézet végzett növendékei közül 17 tett érettségi vizsgálatot sikerült eredménnyel. Az ifjúsági könyvtár három esopotjában 600 kötet könyv van; a természetrajzi muzeum 5353 darabból áll, a phisikai szertár 14 eszközzel szaporodott, van ezenkívül földrajzi szertár és philologiai muzeum is a kívánalmaknak megfelelő felszereléssel. Az önképzőkör Dr. Veres Samu tanár vezetésével több alkalommal nyilvánosan szerepelt, — az olvasó egyesület 10 lapot járatott. A fiatal tanári nyugdíjintézet alapítókéja a tanév végével 7300 f. r. t. tett ki. A tápintézet kedvezményeit ez évben 93 tanuló vette igénybe, kiknek ellátása 3000 f. r. t. ba került. Talán az egész országban ez a legolcsóab tápintézet, a mennyiben egy tanuló egész évi kosztjáért (ebéd, vaesora) 52 f. r. t. fizet. Ime az értesítő tartalma, mely a derék tápintézet egy évi működésének hü képét tárja föl a szülők és tanügybarátok előtt.

§ Országos vásár Rimaszombatban, július hó 12-én. A kereskedők és iparosok nagy árukészlettel jelentek meg, a gazdák nagy mennyiségű lóval, szarvasmarhával s birkaival; szépen láttuk képviselve a különféle nyers mezőgazdasági czikkeket is. Mindez annak igazolására szolgálhat, hogy a vásáron a kínálat nagy arányu volt. Nem mondhatjuk azonban ugyanezt a keresletről, mely határozottan laryha volt. De nem is lehetett másképp, ezen országos vásár oly időszakra esvén, miélen a sürgős és halaszthatlan mezőgazdasági munkák, első sorban aratás, a gazdaközönség kellő megjelenését lehetetlenné teszi. Azonkívül az ily időszak a legkedvezetlenebb azért is, mert ilyenkor van legkevésbé pénze a gazdaközönségnek. Mindezen indokok már sokakat indítottak arra, hogy illetékes helyen sürgessék ezen vásár megtartása idejének elhelyezését, azonban sajnos; eddig hasztalan. A működő városi állatorvos ur szivessége folytán, a marhavasár érdekes adatait a következőkben adjuk: Felhajtott: szarvasmarha 2664, ló 1840, juh 3826, sertés 340 darab. — Igás, valamint vágó szarvasmarhák a következő árakon vásároltattak: urasági I. oszt. igás marha

a lévai Liedenrost-féle bérleti uradalomba (Nyitra-megy), valamint Garam-Berzenczére (Bármegy), 340—380 f. r. t. páronként. Kisbirtokosoknak való 220—340 f. r. t. páronként. Jó fejős tehén 120—140 f. r. t., közepes 70—100 f. r. t. darabonként. Javított vágó marha 26—28 f. r. t. Mm. élő sulyban 10% levonással. Budapestre; mustra ökor és vágó tehén 70—130 f. r. t. darabonként. Vágó marhák vásárlásánál vásári mázsáló hiányát nagyon érezzük. Vételkedv igen élénk volt, habár az árak 5—10%-al csökkentek. — Híntős ló 350—500 f. r. t., gazdasági koei és hámos ló 150—300 f. r. t., paraszt ló 50—150 f. r. t. darabonként. Erősebb hámos lovak, könnyű koei lovak keresettek. Vételkedv esendes, irányzat szilárd. — Javított ürü 10—12 f. r. t., mustra ürü és vegyes birka 8—10 f. r. t. darabonként. Javított ürük vidéki és sziléziai vágóhidakra vásároltattak. Irányzat lanyha, árak szilárdak. — Hízott sertés Mm.-ként 40—42 f. r. t.; darabonként 30—45 f. r. t. 1 1/2 éves ártány 36—50 f. r. t., legelőre járó 1 éves 20—36 f. r. t. páronként, öreg koeza 25—30 f. r. t. darabonként. Legelőre való ártányok keresettek. Hízott sertések ára erősen csökkent; vásár irányzat lanyha.

A megyei közigazgatási bizottságból.

Közigazgatási bizottság tegnap (jul. 13.) tartotta rendes havi ülést Hámos László főispán elnökle alatt, melyen kettőnek kivételével valamennyi tag megjelent.

A közigazgatás főbb teendőjét képezte a járásközségek az uti fedenyag előállításának biztosítása. Kihordása vállalati uton biztosított. A mult évi utiadó behajtása és leszámolása azonban sok nehézséggel jár. Azonban úgy ennek, mint a folyó évi utadónak beszolgáltatása már oly buzgalommal megindult, hogy a vállalati bérek kifizetésére elegendő pénz áll rendelkezésre.

Serke községben fellépett a ragályos száj és körömfájás, Szentkirályban pedig a takonykór, miert is 13 ló kiirtott. Egy-egy takonykóros eset Abafalán és Felső-Sajón is előfordult.

A ragályos tüdőlob gyanuja miatt kiválasztott szarvasmarha a megye területéről kártérítés mellett elszállíttatván, a m. kir. földmivélsügyi miniszterium meggyenkelt kellően megtisztítottnak nyilvánította s a zárlat alól felmentette.

A jánosági malomhoz vezető hid és a Rimahid fel-tartása ügyében hozott bizottsági határozat ellen a malom-tulajdonos közvetlenül a kereskedelmi miniszteriumhoz benyújtott felebbezés ez által leküldetvén, kitűnt, hogy a felebbező malom-tulajdonos a bizottság némely tagja ellen tiszteletlen kifejezéseket használ. A bizottság a felebbezést benyújtott félnek 100 f. r. t. rendbírsággal való sújtását kérelmezi a ministertől, s mennyiben a tanácskozás folyama említtetett, hogy ezen kérvény fogalmazása valószínűség szerint a bizottsági irodából került ki, az alispán nyomozattételére s esetleg fegyelmi vizsgálat megindítására hivatott fel az illető ellen.

A pénzügyigazgatóság 27011 ügydarabot intézett el június havában, melyben befolyt egyenes adóban 18897 f. r. t., bélyeg- és jogilletékben 8863 f. r. t., fogyasztási adóban 4104 f. r. t., italmérsi adóban 24773 f. r. t., dohányjövendékből 24965 f. r. t., összesen 81611 f. r. t., vagyis 11456 f. r. t. tal kevesebb mint 1891. év június havában. Folyó évi januártól júniusig befolyt 623,988 f. r. t. vagyis 34,689 f. r. t. tal kevesebb mint az előző év has-on időszakában.

Mivel e kedvezőtlen eredmény jórészt a behajtással megbízott közigazg köztelvény tevékenységének és a községi előjárók közönyének, számos esetben hanyagságának tulajdonítható, a bizottság több előjáró ellen a felelősség elvét mondotta ki s állami végrehajtót rendelt az illető előjárók költségére.

A kir. tanfelügyelő a három járásban örvendatosan szaporodó nyári kisdudovodokról tett jelentést. A rozsnyói járásban 19, a rimaszombati 11, a tornallyai 32, összesen 62 új nyári kisdudovoda szerveztetett, mely szám a rimaszécsi és nagyrőcei járásbeliekkel bizonyára 100-ra emelkedik. Tiszolcz és Kokova községek hozott határozataik ellenére újból állandó gyermekmenhelyek szervezésére lettek kötelezve.

Az árak létszáma a megyében 12440, a gondnokoltaké 250, April—júniusban befejeztetett 124 hagyatéki ügy 32482 f. r. t. értékű vagyonnal. Nagykorúsítás s elhalálozás következtében kiadatott 21325 f. r. t. nyi érték. Az árvapénztár által ez idő szerint kezelt vagyon tesz 347407 f. r. t.

A kir. törvényszék fogházában 111 fi és 17 nőrab őriztetett. A fogházban 984, a bíróságoknál 306 rab napszám használtatott fel. A díjazott rabmunka keresmény 35 f. r. t. 50 k.

A közegészségügyi állapot javult júniusban. Járványosan uralkodott a vörheny Hubón, hol 26 megbetegedett közül meghalt 8, és Tiszolczon, hol 32 megbetegedett közül meghalt 4.

Törvényszéki bonozolás egy, rendőri bonozolás 4 esetben lett végrehajtva. Dajkaságban lévő 8 gyermekre gyakoroltatott hatósági felügyelet. A köztisztaságra, az élelmi szerek vizsgálatára kellő gond fordítottak, az ivóviz a megye területén tiszta.

A megyei köz-kórházban ápoltatott 146 egyén. Gyógyult 32, javult 13, gyógyulatlan távozott 4, meghalt 6, ápolás alatt maradt 71 egyén.

Vármegyei ujdonságok.

Királyi adományok. Ő felsége a király a harkás-sáncfalai és a kis-gömöri róm. kath., valamint a pacsai görög kath. hitközségnek egyenként 100—100 f. r. t. méltóztatott magánpénztárából adományozni.

Eljegyzés. *Krausz* Soma kerezei kereskedő, e hó 3-án jegyezte el *Blau* Rózát, *Blau* Mór putnoki lakos kedves leányát.

Gömöriek adakozása a budai ev. ref. templomra. A Budapest (Budán) alakuló ev. ref. egyház templomának felépítésé céljából kibocsátott gyűjtő-ívek közül a Samarjay Jánosné ő nagysága által Rimaszombatban kezelt iven a következők adakoztak: Samarjay János Rimaszombat 10 f. r. t., Samarjay Jánosné Rimaszombat 10 f. r. t., Draskóczy László 10 f. r. t., ifj. Hegyessy Sándor 5 f. r. t., Bérczi Endre 1 f. r. t., Molnár József 3 f. r. t., Diószeghy Zsigmond 3 f. r. t., Török Gyula 3 f. r. t., Dr. Szabó Samu 5 f. r. t. Összesen: 50 f. r. t. melyet midőn ez alkalommal nyugtáz egy-szersmind a nevezett egyház helyi-bizottsága nevében is hálás köszönetét nyilvánítja a nagylelkű adakozóknak, *Dr. Kecskeméthy István*, budai ev. ref. s. lelkész.

Mükedvelői előadás Rimaszéczen. Míg nálunk a morte saison düböng, a jó vidékiek azon törik fejüket, hogy miképen tűrhetnék el könnyebben a kánikulai hőséget. Rimaszéczen nem régiben is egy jeles lefolyású túzóltó majális volt, melynek zajos kedélyességeit még nem felejtették el a résztvevők s máris újabb mulatság nyelbeütésén fáradoznak. Ezuttal egy népszimű mükedvelői előadását tervezik, melyben a rimaszéczi járás jelesebb mükedvelői fognak szerepet vállalni.

§ Ajnácskó. Ott fekszik a megyei határhoz közel. Hajdan e névhez bérezre épült sziklavár dicsősége füződött, most a vár romban hever, sasok fészke, óriási sírköve egy kriptába került oligarcha korszaknak, s osztozik testvérei: Gedó vára, Salgó, Fülel sorsában. S hogyha a „szabad polgár“ szabadságérzete örvend e romoknak, a „sasok“ utódait most már a sziklahegy tövében polgári hajlékban látva, a romantikus szívesen elringat bennünket álmokba, melyeknek szalai elmúlt századokba nyulnak vissza, s még inkább, mert e várak természeti szépségeiben gazdag vidéken, ennek mintegy koronáit képezik. Igen! szép vagy Ajnácskó, s kebled szépségét mily kevesen élvezik. Pedig nemesak romanticismus s természeti szépséget nyújtasz, de öledben ott esörgedez az éltető forrás, mely az embernek az életfolyamot, a vért tudja vasas vízzel feltrissíteni, s szaporítani. Ha a turista e helyre téved, az üdítő forrásból iszik, vízében fürdik, s feltrissül kellemesen, meglepve mondhatja: Ajnácskó, fürdőd mért ily elhagyott?! Pedig nem lehet képzelné szebb üdülő helyet. S ha elhanyagolják az idegenek, szinte érthetetlen, mért nem karolják fel legelőbb a megyeiek?! Pusztulni hagyjuk egymásután becses fürdőinket, s maholnap ők is a pusztuló sziklavárak sorsára jutnak, marad pár rom, mely hirdetni fogja, hogy itt hajdan fürdők, hogy itt hajdan szebb élet volt. A közeli vidék még csak el-el szállong egy-egy vasárnap, s ilyenkor ismét felesillan a hangos jökedv, mintha mondani akarná, hogy még jobb idők is lesznek. Vasárnap folyó hó 10-én is a vidék szép s előkelő társasága jött össze Ajnácskón. Az esti órákban a társaság megszaporodott — a rimaszombatiakkal. Egy vállalkozó s kedélyes társaság rándult e napon Benyó Béla almagyi szőlőjébe, s a napot fenn a hegyen, s lent a pinceszőlőtőlve el este a jökedv tetőpontján invatiót csinált Ajnácskó fürdőbe. — Mint midőn a rómaiak a szabínok hölgyeit elrabolták, oly hévvel ragadták a hölgyeket a tánczra, s a jó példa hatott, hogy pár pillanat alatt készen volt a tánczmulatság. Körülbelül éjfélig volt együtt a társaság, s alig tudott szétválni. A rimaszombatiak pedig ama kellemes emlékekkel távoztak, hogy Ajnácskón jól lehet mulatni.

Nyári cholera. Szelezen egy fiatal ember: Szikora János e hó 7-én hirtelen megbetegedett choleraszerű tünetekben: előzőleg gyümölesléteket böven vett magához s valószínű, hogy ettől és a sok víz ivásától kapta meg a betegséget. A cholera — mint tudjuk — nem ragályos és nem is járványszerű betegség, de forró időjárás mellett — mint mostanság — igen könnyen kifejlethetik. Óvakodjunk tehát a sok mindenféle gyümölesökkel való élvezettől, mert ez által könnyen hasonló veszélynek tesszük ki magunkat! A nevezett szelezi ifjú azonnal orvosi gyógykezelés alá vétetett, de mindamellett állapota e hó 11-én is szerfelett aggasztó volt s életben maradása még mindig bizonytalan.

× **Összezuzta a kezét.** Megint csak a dinamitról és egy gyermek vigyázatlanságáról szól az ének. Verdoly János hangonyi származása 12 éves fiú — egy eseléd gyermeke — az ózdi gyár környékén egy kis „vasat“ talált; azt kapszlinak névze — elcsütötte, s e szórakozásának eredményeképp most ugyanelek sajnálja bal kezének egy néhány ujjpercét, melyet a felrobbant dinamit magával sodort. Beszállították a közkörházba.

§ Peronospora. Miesoda rettenetes állat lehet ez? Bizony rettenetes! Tudja ezt minden szőlőtermelő, s a szőlőt héjjázott állapotban élvező. Fehér — jóformán láthatatlan — gomba módon támadja meg a szőlő leveleit s szárait, elpusztítja azokat s a fürtök termőképességét. A vészür jött a napokban Almágyról, hogy ott s vidékén a peronospora ismét fellépett. Folyó hó 10-én Benyó Béla s Liszka József almagyi szőlőbirtokosok meghívtak néhány alapos szakértőt szőlőjükből, hogy a peronosporákat megvizsgálják. A kutatás eredménye szerencsés volt, nem találtak meg a veszedelmes gombát. Persze ez örvendetes eredmény pompás áldomásra adott alkalmat, mely a pompás borok, nyáron sült peesenék, szőlői vigalmak stb. minden gyönyörét megadta. A peronosporát kutató társaság kutatásait Ajnácskón fejezte be, hol peronospora helyett kedves s szép hölgyekre akadt.

Vegyes hírek.

+ **Esküvő.** Horschetzky Janka szegedi vasuti pénztárnoknőnek, özv. Horschetzky Adolfné szép leányának f. hó 10-én esküdtök örök hűséget Szegeden Berger Zsigmond. A menyasszony atyja hosszu ideig volt vasuti rak-tárnok Rimaszombatan.

§ Munkás kez kell. Míg munkásaink a kivándor-lási ügynökök esábitásainak ergedve, ezenként költöznek Amerikába, hol nagyrészt kétes jövő élébe mennek, itt hagyják otthonukat, esaládi tűzhelyüket; nem tudja őket lekötni a hazai föld, mert azt álmödják, hogy Amerikában a munkásnak aranyhegyek teremnek, a fáktól nem látják megazerdőt, nem látják meg, hogy hazánk óriásan fejlődő közzgazdasági élete mindig újabb kereseti ágakat nyújt, de meg a mezőgazdaságunk mindinkább intenzivebb termelési rendszere is mind több munkás kezét, kedvező anyagi feltételek mellett tud foglalkoztatni. Csakhogy egy a bökkenő, hogy a munkásérök eloszása nem arányos; hogy tehát a munkás ember jó munkát kapjon hazánkban is, a néppel érintkezésben álló faktoroknak tudomására kellene hozni azon termelési vidékeket, hol munkás kezekre jó kereset mellett legnagyobb szükség van. — Mint halljuk, az alföldön több helyen, de főképp Nyiregyháza környékén a tulérett termés lábón áll a gazda nagy kárára, mert nincs a ki vágja. Nincs itthon, de van Amerikában; „oh nép apostolai“, hol késtek az éji homályba, hogy a népet felvilágosítsátok, utbaigazítsátok, és egy fontos termelési ágának, a munkásnak megszerez-zetek a boldogulás lehetséges voltát. — Ez kell a kíván-dorlás ellen, és nem rendőr, rendőri intézkedés...

Számadás. A f. évi július 10-én tartott ipar-testületi tánczmulatság alkalmával a bevétel volt:

belépti díjakból 144 frt 70 kr.
felülfizetésekből 20 frt 30 kr.

Összesen 165 frt — kr.
45 frt — kr.

a kiadás 120 frt — kr.
maradvány 45 frt — kr.

Összesen 165 frt — kr.
45 frt — kr.

Összesen 185 frt 80 kr.
56 frt 53 kr.

Tiszta jövedelem 129 frt 27 kr.

A felülfizetésekhöz hozzá járultak: Friedmann Adolf (Newyork) 6 frttal; Négyessy Árpád 5 frttal; Lamos Lajos és Gescheit Izidor 4 frt 50—4 frt 50 krral; Boros István molnár 3 frt 50 krral; Valovics Ferencz, Molnár Miklós 2—2 frttal, Neumann Jakab és Róth Lajos 1 frt 50—1 frt 50 krral; Verner N. Debreczenből

Nyilvános számadás. A Rimaszéczen 1892. évi július hó 3-án a rimaszéczi önk. túzóltó egyesület által tartott nyári mulatságról

Bevétel belépti díjakból 121 frt 90 kr.
" felülfizetésekből 63 frt 90 kr.

Összesen 185 frt 80 kr.
56 frt 53 kr.

Kiadás 56 frt 53 kr.

Tiszta jövedelem 129 frt 27 kr.

A felülfizetésekhöz hozzá járultak: Friedmann Adolf (Newyork) 6 frttal; Négyessy Árpád 5 frttal; Lamos Lajos és Gescheit Izidor 4 frt 50—4 frt 50 krral; Boros István molnár 3 frt 50 krral; Valovics Ferencz, Molnár Miklós 2—2 frttal, Neumann Jakab és Róth Lajos 1 frt 50—1 frt 50 krral; Verner N. Debreczenből

1 frt 50 krral; Weisz Sámuel 1 frt 10 krral; özv. Va-lovics Ferenczné, Beke János, Kenyey Károly, Horváth József, Dr. Hampel József, Róth Dávid, Lengyel György, Nagy József, Hupka Bálint, Lovasányi Zoltán, Stiller Gusztáv, Schwarz Mór és N. N. 1—1 frttal, Kellner Gyula, Frank Miksa, Köhler János, Lenkey János, Lov-esányi Béla, Illés Gyula, Lozinák János, Brindza József, Majoros Rudolf, Lengyel Iván, Dessewffy Árpád, Spek-ner Sándor, Krenniczky Károly, Gellmann Sámuel, Fürj-ner Sándor, Krenniczky Károly, Rosenfeld N., Miklós, Nagy István, Lakatos Ferencz, Rosenfeld N., Mandel N., Berger Izidor, Leszkay Károly, Falk József, Lefkovic Lajos, Csorba Kálmánné, Csenesik István, Kel-ler N. és N. N. 50—50 krral; Vathay László és Vein-traub Dávid 60—60 krral; Lóska József, és Lóska Sán-traub Dávid 60—60 krral; Surjanszky Gyula 30 krral, Kmeti Pál, Vitko Lajos, Haluska Bálint, Hegedüs István, Boros István, Rigó István 20—20 krral; Jaczko István, Brindza István, Sósik János, Hupka Barna, Brindza Magdi és Hamko Istvánné 10—10 krral. — Rimaszéczen, 1892. július hó 9-én — Az egyesület nevében: *Négyessy Ár-pád*, egyleti pénztárnok.

Piaczi árak

Rimaszombatan, 1892. évi július hó 12-én tartott orszá-gos vásáron:

	Métermázsánként	Hektoliterenként
Tiszta buza	7.30—7.20	5.85—6.70
Feles buza	7.00—6.80	5.00—4.20
Rozs	7.00—6.80	5.00—4.20
Árpa	6.00—5.50	3.75—3.50
Zab	6.00—5.00	2.35—2.10
Kukoricza	0.00—0.00	4.70—4.50
Bükköny	0.00—0.00	0.00—0.00
Krumpli	0.00—0.00	3.00—2.75
Köles	12.50—12.00	12.00—11.50
Széna kötve	1.60—0.99	0.00—0.00
Takarmány szalma	1.00—0.00	0.00—0.00
Alom-szalma	0.80—0.00	0.00—0.00
Zsupszalma	2.00—0.00	0.00—0.00

Felelős szerkesztő: **Lőrinczy György.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magan hirdetések.

Tanuló.

Egy jó házból való 13—14 éves fiú, — ki 2—3 gimnásiumi vagy polgári iskolai osztályt végzett: vas-, fűszer- és rőfőskereskedésben Rimaszéczen — tanu-lóul azonnal felvétetik.

Négyessy Árpád.

Bécs, 1873. Érdem-érem.	Budapest, 1885. Nagy díszoklevél	Zágráb, 1891. Díszoklevél	Eszék, 1889. Díszoklevél	N.-Palánkán 887 Arany-érem.	London, 1878. Díszoklevél

C S I K J Ó Z S E F 19—38

es. és kir. kizárólag. szabadalm.

első szerémi portland-czement és vízhatlan mészgyár

BEOCSINBAN.

Központi iroda és raktár: BUDAPESTEN, V. ker. Rudolf-rakpart 8. szám.

Ajánlja a t. építész és építőmester urak, építkezési vállalatok, földbirtokosok, közzégi és egyházi előjárásá-gok, valamint a n. é. építő-közzség figyelmébe saját gyártmányu

Portland-czement és vízhatlan meszet

melyek mindenkor egyenlő jó minőségben szállíthatnak. — Árjegyzékek s magyarázat kívánatra készséggel megküldetik.

Páris, 1867. Bronz érem.	Keeskemét, 1872. Ezüst érem.	Ujvidék 1875. Arany érem.	Szeged, 1878. Érdem-érem	Trieszt, 1883. Arany érem.

Árlejtési hirdetmény.

A debreczeni m. kir. állami méntelep eperjesi, debreczeni, turia-remetei és rimaszombati osztályainál elhelyezett legénység és ménlovak részére 1892. november 1-től 1893. október hó végéig szükségglendő takarmány és egyéb cikkek biztosítása tárgyában f. é. **augusztus hó 31-én** d. e. 10 órakor, írásbeli zárt ajánlatok tárgyalása fog ezen méntelep számvevő irodájában megtartatni.

A szállítási feltételek a nevezett irodában, valamint az illető teleposztályoknál megtekinthetők.

Az ajánlat szerkesztését, illetve a hatóságilag kifüggesztett árlejtési hirdetményekben foglalt mintára különösen figyelmeztetik.

Debreczen, 1892. július hóban.

A debreczeni m. kir. állami méntelep parancsnoksága.